

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

פרשת ויקהל-פקודי תש"פ * 481

נועם הנשמות
פרקי ערגה לשבת קודש

על השולחן
הרב אברהם ישראל פרידמן

הכעס - הס

מדוע דווקא מידת הכעס זכתה לגינוי בשבת?

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת, לדורותם ברית עולם (שמות לא, טז)

והנה רובד נוסף של התבוננות שעלה במוחי בימי השבתון של השבוע האחרון (וכבר הפטיר מי שהפטיר, שמי שרצה לעשות שבתו חול, נדרש לבסוף לעשות חולו שבת -):

השבת, כידוע, מוגדרת כ"שלום".

ולמה לא ישועה, נחמה, הצלחה, שמחה? התדעו אחיי היקרים!?

אבל שבת - מי לא יודע - היא "יומא דנשמתא" כדבריו הבוערים של הזוהר הקדוש (חלק ב').

בשבת אנחנו נכנסים ל"מצב שבת". אטמוספירה שמימית-עילאית. "מעין עולם הבא", בלשון הזמירות.

בזמן כזה, בו שכינה נאצלת שורה על האדם ועל העולם, אזי הוא בהחלט במצב של מעלה, שם "אין קנאה ולא שנאה ולא תחרות, אלא צדיקים יושבין ועטרותיהן בראשיהן" (גמרא תענית כט כמדומנו).

זהו זמן שבו העולם נח מזעפון. אין מריבות. וגם אין כעס. רק שלום אחד יפה ומתוק.

שלום ושלווה.

שבת שלום לכולנו ולכל בני עם קודש.

לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת (שמות לה, ג)

כבר כילדים בכיתה ג' זוכרים אנו את הדברים - המיוחסים למעשה לזוהר הקדוש ב'תיקוני זוהר' - לפיהם התורה קוראת כאן במובן נוסף לא להבעיר אש הכעס בבתים ביום השבת.

וכאן הבן הבוגר תוהה: במה זכתה מידת הכעס לתשומת-לב משמעותית כזו ביום נועם הנשמות? למה לא גאווה, או אולי לשון הרע? מה בין כעס להר האלוקים השבת?

אפשר שיש להציע כאן מהלך פשוט ומופלא כאחד.

הלא השבת, מרפאת הנפשות אשר יחסיון בה, היא כידוע בבחינת הייחוד. זה הזמן שבו אנחנו מנתקים - ממילא - את כל השקעים הארציים, יהיו אשר יהיו. לא טלפון. לא בנק. לא משכנתא. הרבה יותר מהשבתון הצפוי לנו מהקורונה. כולנו שרויים בערפלי-טוהר בשולחנו של מקום.

הכעס אפוא הוא המידה המגונה המוגרת בחז"ל כ: "עבודה זרה". (גמרא שבת קה, ב). ואיך הגענו ל"עבודה זרה"?

כי הכעס הוא תמצית האגו. הבהמיות המגונה בהתגלמותה. כל רמ"ח ושס"ה של האדם שואגים: חמה.

ובזמן של ייחוד, לכעוס - זו ממש סטירת-לחי. לעבוד לאלוהים אחרים בשעת ייחוד, זה ממש בבחינת: צלם בהיכל! אין סתירה חריפה מזו. צורמת מזו.

לכן דווקא הכעס ראוי לגינוי ולסלידה ביום השבת-קודש.

”

... ואמנם הכתוב אומר

(יחזקאל מג, י) "אתה בן אדם, הגד את בית ישראל את הבית ויכלמו

מעוונותיהם ומדדו את התכנית" - אותו הבית היהודי שהיה 'שתולים בבית השם', בית שבו נשמע קול תורה, קול אמירת תהילים בבוקר השכם, וגם ברהיטים תפס מקום נכבד ארון הספרים.

ניכר היה הבית יהודי בשבת כי נשמה יתירה שורה בכל פינה, חרדים להדליק הנר בעוד היום גדול, ואח"כ ביושבם על השולחן היו עוסקים בדברי תורה, בבחינת הילדים על תלמודם. בקיצור: זה השולחן אשר לפני השם!"

(מרת הגאון רבי יוסף-שלום אלישיב זצ"ל, ספר 'דברי אגדה' עמוד קע"ח)

לתשומת ליבכם!

מהדורת הדפוס
מצומצמת.

לקבלת הגיליון במייל,
שלחו בקשה ל:

abyisrael@gmail.com

הילדים והקורונה

על הבן העשירי שהיה ל'נוער מתמודד'

הרה"ג רבי יחיאל פליסקין שליט"א

ראש מכון 'שתולים' לנוער מתמודד

לפני זמן מה הגיעו אלי ליעוץ זוג הורים לא צעיר, שכבר חינוכו בהצלחה עשרה ילדים ואף חיתנו את רובם, ועתה עם ילדם הצעיר ביותר, שהוא נער מתמודד, הם חסרי אונים.

"איך יתכן" - שאל אותי האב, תלמיד חכם נכבד - "שהצלחנו לחנך עשרה ילדים בלי בעיות, וכעת פתאום אנחנו לא יודעים מה לעשות עם הילד הזה?".

השבת לו בסיפור:

... הדרך
הטובה ביותר
להתמודד עם
המשבר של
הקורונה, היא
להפוך אותו
למנוע צמיחה

מעשה ושאלו את הגר"ח מבריסק זצ"ל, על עשיר פלוני, מדוע ירד מנכסיו. השיב להם הגר"ח:

משל לאב שנתן סכין לבנו, וכשראה שהילד חותך בה את ידיו, נטל ממנו את הסכין. כך גם עשיר פלוני, שלא נתן צדקה מנכסיו, הרי שבצעם העושר הזיק לו, אז הקב"ה נטל ממנו את עושרו.

לימים, נשאל בנו של הגר"ח - הגרי"ז מבריסק זצ"ל, כיצד יסביר את העובדה שעשיר אלמוני, שכן נתן הרבה צדקה מנכסיו, ירד לבסוף מנכסיו.

השיב להם הגרי"ז: משל לאב ששלח את בנו להשתלם באוניברסיטה במחלקה ראשונה, וכאשר סיים את לימודיו בהצלחה העביר אותו למחלקה שנייה, להשתלמות גבוהה יותר. כך הקב"ה בחן את ר' אלמוני במחלקת העשירות, וכשסיים מחלקה זו בהצלחה, העבירו למחלקת העניות, לשם השתלמות נוספת.

וכאן חזרתי לאב הוותיק היושב מולי: הקב"ה בחן אתכם על עשרה ילדים רגילים, וב"ה עברתם את המבחן בהצלחה מרובה. כעת הוא רוצה להעביר אתכם השתלמות חדשה, ולכן הוא נתן לכם עוד ילד אחד, נער מתמודד, והוא יעביר אתכם השתלמות חינוכית ברמה הכי גבוהה!..."

כמה נפלא מבט זה! לראות כל שינוי מצב בחיים, כ'מחלקה חדשה באוניברסיטה' של הקב"ה, בה לומדים אנו מסר נוסף בדרכי החיים. אולם, כמה קשה לאדם לפענח את המסר, בשעה שטרדות החיים טורפות את מנוחת נפשו, ואינן משאירות לו רגע פנוי להתבוננות. ומה עלוב מצבו של אדם שמגיע למחלקת לימוד חדשה, אך אינו יודע איזה מקצוע הוא אמור ללמוד...

ולכן, מומלץ לכל אדם לקחת לעצמו מספר דקות של ישוב הדעת מדי יום, ולהתבונן באיזו 'מחלקה באוניברסיטה' הוא נמצא היום. לתכנן כיצד יוכל להתמודד מול המצב הנוכחי, על ידי זיהוי האתגרים שנתן לו הקב"ה, והגדרת המידות עליהם הוא הולך לעבוד כדי לעבור את המבחן בהצלחה.

אנו נמצאים בעיצומו של משבר הקורונה. גם כאן, הדרך הטובה ביותר להתמודד עם המשבר, היא להפוך אותו למנוע צמיחה.

ניקה לעצמנו מדי יום פסק זמן של התבוננות, כדי להגדיר את 'חומר הלימודים' העכשווי: הילדים נשארים בבית, ויוצרים בלאגן? הרי זו הזדמנות לעבוד על מידות הסבלנות, הוותרנות. יש חוסר וודאות כלכלי? זה בדיוק הזמן להשתלם במידת הביטחון. יש לנו שכנים שעורכים התונה וזקוקים לעזרה? סימן שעלינו לפתח כעת את מידת החסד. כך נוכל לזהות נכון את האתגרים החדשים שנכנסו לחיינו, ולעמוד בהם. בהצלחה!

אכילה לפני 'קידושא רבא'

הרה"ג רבי יעקב עמאר

הרמב"ם פרק כ"ט משנת הלכה י' כתב וזה לשונו: "מצוה לברך על היין ביום השבת קודם סעודה השנייה וזה הוא הנקרא קידושא רבה ואסור לו לאדם שיטעום כלום קודם שיקדש", ע"כ.

והראב"ד השיג עליו דזה יצא לו ממה שקראוהו קידושא רבה וזה אינו דכיון שהיום נתקדש מבערב שוב אין עליו שם קידוש כלל ואסמכתא בעלמא מה שדרשו בברייתא שצריך לקדש ביום. עיין שם באורך.

וכן הוא בחידושי המאירי בפסחים קו. שגדולי המחברים (הרמב"ם) כתבו שאין לטעום כלום קודם קידוש, ואין הדברים נראים הואיל וכבר נתקדש היום בכניסתו. ואף גדולי המפרשים (הראב"ד) מגיחים עליהם ע"כ.

וצריך ביאור במה נחלקו הראשונים הנ"ל ומבואר בחידושי רבינו דוד מבונפיד ז"ל דזה תלוי אם לקידוש זה שם קידוש עליו דאם הוא נקרא קידוש אסור לטעום קודם וכן צריך שיהיה במקום סעודה וכך למדו הרמב"ם וסיעתו אך הראב"ד וסיעתו סבורים דאין שם קידוש עליו אלא שזהו מכבוד השבת שיקבע סעודתו על היין ולכן מותר לטעום קודם. וכ"כ בחידושי מהר"ם חלאוה (פסחים קו.). שחולק על הרמב"ם וסבור שלא מצינו לקידוש ב' דינים ללילה וליום אלא שחכמים קבעו לקבוע סעודתו על היין והסמיכו על הכתוב, וכיון שהוא מדרבנן מותר לטעום קודם ערב שבת.

אלא שהרמב"ם כתב בפרק ל' הלכה ט' שצריך לקבוע כל אחת מסעודות שבת על היין ובדאי אין קידושא רבה בסעודה שלישית הרי דס"ל שהוא מדין קביעת סעודה על היין? וכבר הקשה זאת בחידושי רבינו דוד שם, וצריך ביאור.

ואשר נראה לעניות-דעתי שלדעת הרמב"ם שני דינים נאמרו בקידושא רבה א- זהו דין קידוש שנתרבה בברייתא לקידוש היום. ב- שכבוד שבת הוא שיקבע כל סעודותיו על היין. לכן מצד הקידוש שבו אסור לטעום קודם ולכן יש לעשותו במקום סעודה, אך סעודה שלישית יש בה רק דין של קביעות סעודה על היין ולכן אף שצריך לשתות בו יין מ"מ אין איסור אכילה קודם לו.

אולם הראב"ד סבור דאין שום קידוש ביום כלל רק דהברייתא ריבתה קידוש ביום וע"כ זהו מדין קביעת סעודה על היין שהרי א"א לקדש שוב אחר שכבר נתקדש מבערב, וריבוי זה נאמר רק קודם סעודה שניה בלבד מפני שא"א לקדש ביום פעמיים וכמו שכתב הראשונים.

הסוד של 'קוקה-קולה'..

בפרשתנו - פרשת פקודי מוזכרת שוב ושוב הפסקה "אשר ציווה השם". 11 פעם. מאי משמע?

"אשר ציווה השם", פירושו הוראות יצרן. כלפי מה הדברים אמורים?

לפני זמן מה שמעתי מראש ישיבה חשוב שהתבקש לדבר בפני פרופסורים נכבדים. התחבט קשות על מה ידבר בפניהם. הלא הם מביני מדע ומה לו ולמשנתם.

לאחר מחשבה אמר כך:

ישבו פעם חבר פרופסורים מומחים בכימיה וטיכסו עצה איך להשיג את הסוד של חברת 'קוקה-קולה' העולמית. הלא חברת המשקאות הזו שווה מיליארדים. בכל העולם מכירים את המשקה הפופולארי. ישבו ודנו ולאחר מספר שבועות העלו מתכון שלטעמם הוא הסוד של החברה המצליחה.

לאחר זמן ביקשו להיפגש עם מנכ"ל החברה וכך אכן נעשה. ישבו והציגו בפני האיש את מרכולתם והוא כמעט החוויר. כל אוננו עשוי לרדת לטמיון. הללו הציעו לו לרכוש את המתכון במיליארד דולר, וזה לא ידע את נפשו מעגמת-נפש. עד שברגע אחד התעשת ואמר להם: "איך לכם בכלל מה להתעסק איתי. עם כל הכבוד, אני היצרן. ועם יצרן לא מתווכחים!"

היצרן - הוא המילה האחרונה. כי הוא היוצר של המוצר. תיאוריות ודעות ייאמרו לרוב, אבל בסופו של יום - עם היצרן לא מתווכחים.

אותו ראש ישיבה שח בפני הפרופסורים את המסר והם נאלמו. אחדים מהם שבו לימים בתשובה בהבינם את טעותם המרה והמביכה של אנשי המדע.

ההבנה של "אשר ציווה השם" היא אבן יסוד בכל הבניין הרוחני שלנו. אני זוכר שמורי ורבי הגאון רבי משה שמעון דיסקין זצ"ל היה מצביע ואומר: קורח - כמה טעה? לכאורה הייתה לו טענה שכלתנית בנונה על "טלית שכולה תכלת" שלפי ההיגיון הבריאי צריכה להיות פטורה מציצית, כי אין כמוה להזכיר את כיסא הכבוד! אבל הבסיס להכל ומה שהופך חוטים ל"ציצית" זה הוראות היצרן. "אשר ציווה השם". אחרת, זה יכול להיות הכל אבל לא "ציצית". בלי

הכללים שקבע הבורא אין כל משמעות אמיתית לדבר, גם אם יש עמו הרבה שכל. כדי שיהיו ציצית חייבים לפני הכל להיצמד לכללים שהופכים אותם לכזו.

זהו הסוד של המשכן שהושתתת בכל תנועותיו על "אשר ציווה השם" וזה הסיבה שהנושא מוזכר פעם אחר פעם בפרשה. זאת כדי ללמדך הארכיטקטורה לא אלו שיהפכו את המקום לקדוש, למשכן. רק ההתנהלות הצמודה להוראות האלוקיות. רק כשזה כך, המקום מקבל את הכח של המשכן.

בית יהודי, כידוע, הוא כמו משכן. אבל זה כפוף להבנה הבסיסית שעושה אותו כזה - "כאשר ציווה השם". כאשר הוא כפוף לצו האלוקי בכל נושא. ככה הבית ייקרא משכן ולא בית. ההיגיון האנושי לא יכול ליצור משכן ולא ציצית. הצו האלוקי - ורק הוא - יכול ליצור זאת.

זכה בקלפי

י. התחבט קשות אם לקבל את המשרה.

מחד, הוא אברך, זקוק לכל שקל, אבל מאידך ערכית המשרה הזו לא מתאימה לו. פוגעת בעקרונות המקודשים.

מדובר במשרה של יו"ר קלפי שעמדה לפתחו ערב הבחירות האחרונות, לכנסת ה-23. הוא, אברך זך-מבע, יוכל לקבל בסוף היום קרוב ל-2,000 ₪, אולם מאידך להיות יו"ר קלפי זה אומר לשבת לצד נשים במשך זמן ארוך תוך פגיעה בערכים היהודיים, ממש לא מתאים לו. זר כליל לסגנון-חייו.

הוא ליבן את הסוגיה ימים אחדים עם רעייתו עד שנפך הפור לשלילה. הצד היהודי האמיץ שלו ניצח את הפיתוי הכלכלי.

***

ימים אחדים לאחר מכן נערך ב'כולל' בו לומד האברך הגרלה רבתי של הכפלת מילגה. לפי הקריטריונים, אברך שהפקיד על 'שמירת סדרים' במרבית ימי החודש, נכנס להגרלה על 'הכפלת המילגה', בה יוכלו לזכות שניים מן האברכים.

עשרות למעשה הגיעו לשלב-הגמר.

ומי זכה? מיודענו. באותו סכום (אולי קצת יותר) 2,000 שקלים.

"מתברר", אומר האברך השבוע, "שאם מגיע לך הכסף, הוא יגיע אליך גם בדרך ישרה בלי חששות ופגיעה בערכים והעקרונות החשובים. ואם הכסף מגיע אליך לא בדרך כשרה, הוא עלול להיאבד מבלי שיראה סימן ברכה".

לתשומת לב המהרהרים בנושא לקראת הבחירות הרביעיות..

מחשבות בעקבות ווירוס הקורונה ההולך ומתפשט / א. י. פ.

ישראל הפכה לחרדית

1.

ארץ ישראל גועשת ורועשת: קורונה. ללא ספק, בקטע הזה נהיינו 'בריקער'... החולה הכי-קשה בארץ מצבו משתפר, אבל הארץ כמרקחה; המדפים בסופרים מתרוקנים כליל, שקט ברחובות ועל פני הארץ נסוכה ארשת של שלווה וזוך; ארשת יום-כיפורית משהו.

יהיו שאולי ירימו גבה מול הסער והסערה ויתהו: על מה יצא הקצף? מה פשר הכללים המחמירים-מידי הללו? מדוע להשבית מדינה שלמה?

ובכן, כאן כולם מבינים שחייבים להיות אולטרא-חרדים. קווי מהדרין. הכי קיצוני שיש. מאה שערים' של תחום הבריאות. חרדים רדיקאליים שכאלו.

בעיניי, סאגת ווירוס הקורונה היא הדוגמא - לצערנו כמוכן - הכי קולעת לאלו הסונטים בציבור שומר-המצוות על חרדיות-יתר, כביכול ועל "הקצנה".

הרי כאן כולם מבינים, שכשווירוס מסוכן משוטט ברחובות-קריה, הכל מגיפים את התריסים. "לך עמי בא בחדריך וסגור דלתך בעדיך". בשעת מלחמה, מגביהים חומות של שמירה.

אז בדיוק כך בסיפור הרוחני, שלציבור האמוני קריטי וחשוב לא-פחות מזה הגשמי-בריאותי. כאן, צריך להיות שמרן יותר. להגביה עוד קצת את החומה.

הבה ונשמע דברים חדים-כתער שכותב מרן הרב אלישיב זצ"ל (כתבי הגרי"ש' לפרקי אבות עמוד קצ"ד): "יש זמן שמותר לאדם ללכת בדרך הממוצעת והוא כששלוש בעיר, כשששטן אין שליטה והדרך לא התעקמה, אבל כש'דבר בעיר', כאשר הופר הסדר פרצה המגפה והשטן מטייל כבתוך שלו, אומרת הגמרא (בבא קמא ס, ב) ש"אל יילך אדם באמצע הדרך", אי-אפשר לו להסתפק בדרך הממוצעת, הפושרת. יש לנהוג בקיצוניות. במים פושרים לא ניתן לחמום; צריך מים רותחים!"

2.

באיטליה נוהגים קצת אחרת ביחס לוויורוס המשתולל. לפי השמועה, הילדים משוחררים והבוגרים - החשופים לסיכון משמעותי מהווירוס, מתבודדים להם. בארץ ישראל זה קצת שונה. אולי הרבה שונה. גם הילדים לא יתקלו פן יעבירו את הווירוס לדור הבוגר.

עם ישראל מחונך על ברכי הכבוד לאב ולסב, ומכאן ההרחקה היתירה של מדינה שלמה. (למרות שמי שקצת יתבונן לבטח יהדוף את הטענה ויפטיר: נו, במטותא ממך, הלא שר הבריאות ורה"מ שייכים לגיל הבוגר, הנמנה על אוכלוסיות הסיכון לוויורוס - אלו ידאגו לעצמם..).

3.

"החתונות המאולתרות על הגגות בשבוע האחרון - החזירו אותי לירושלים של לפני חמישים שנה". כך שח לי השבוע אחד מאנשי-השיבה, זה שרגיש לקורונה.

"בירושלים דאז", סיפר, "ערכו חתונה בבית בצהרי יום השישי, ובליל השבת, הסעודה הייתה סעודת החתונה.. זה היה כל הסיפור".

בירושלים דאז הבינו את שסבתא ציפורה פרידמן ע"ה תמיד הייתה אומרת: "החתונה איננה הפסגה! היא רק ההתחלה. החיים הם-הם הפסגה".

כמוכן שמדובר בעוגמת-נפש עצומה לזוג הטרי, אבל אולי זוהי הזדמנות, מאידך, לחזור לרגע לחיי הפשטות הנאצלים של פעם. מלאי התום והיופי.

אפשר להתחיל הכל גם משמות..

נותרו עותקים אחרונים מהספר 'פרשת דרכים' - 400 עמודים גדושים ברעיונות מקוריים על הפרשיות מהגיליון, בליווי איורים מושכי-עין.

מחיר סמלי לזיכוי הרבים: 10 ₪.

לא ניתן להשיג במייל.

לפרטים, מייל המערכת: abyisrael@gmail.com

